

Motion till riksdagen 2021/22:4600

av **Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)**

med anledning av prop. 2021/22:161 Ökad likvärdighet för skolhuvudmän

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2021/22:161.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett genomarbetat förslag på ett nytt resursfördelningssystem i skolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det finns ett stort behov av att se över resursfördelningssystemet i skolan. Skolpengen ska gå till att säkra utbildning av hög kvalitet och ge huvudmännen möjlighet att säkerställa att elever får det stöd de behöver. Det betyder att resurser måste kunna fördelas efter barns och elevers olika förutsättningar och behov i hela landet. En förutsättning för det är att det finns ett transparent, robust och förutsägbart system som säkerställer finansieringen av utbildningen, oavsett huvudman, elevunderlag eller var i landet utbildningen ska bedrivas. Dessvärre möter inte regeringens förslag detta och därför avslår Centerpartiet propositionen.

Överlag ser bidragssystemen som kommunen tillämpar olika ut och valet av fördelningsmodell beror på lokala förutsättningar och behov. Varje kommun bestämmer själv nivån på skolpengen. Det saknas samlad nationell statistik över kommunernas resursfördelning inom skolan, vilket försvårar lägesbilden av hur dagens skolpengssystem faller ut. Att skolpengen sätts utifrån en lokal kontext är i grunden bra, men skillnaderna mellan kommunerna är stora. Det finns därför ett behov av tydligare nationella riktlinjer för att underlätta uträkning och jämförbarhet av resursfördelningen i skolan. Regeringens förslag kommer dessvärre inte att uppnå detta utan riskerar i stället att skapa ett än mer otydligt system. Utöver den kommunala skolpengen bidrar staten med statsbidrag till skolans finansiering, bl.a. för att stärka likvärdigheten i skolan. Det är många gånger relevanta satsningar som sker, men den samlade flora av riktade och kortsiktiga

statsbidrag som finns inom skolområdet skapar oförutsägbarhet och svårighet för rektorerna att planera sin verksamhet. Statsbidragen förstärker till viss del skillnaderna mellan huvudmännen också, då mindre huvudmän söker statsbidragen i lägre utsträckning. För att säkerställa likvärdiga förutsättningar för huvudmännen i hela landet borde de riktade statsbidragen minska och med fördel omvandlas till generellt öronmärkta bidrag för skolan där resurser är fördelade efter behov. Denna aspekt saknas i regeringens förslag.

Kommunen är ansvarig för att garantera att alla barn får den utbildning som de har rätt till, vilket medför att kommunen exempelvis behöver ha beredskap för att anordna utbildningsplatser om en fristående skola läggs ned eller om det kommer nyanlända elever till kommunen – ett ansvar fristående huvudmän inte har. Det hanteras i dag inom ramen för kommunernas myndighetsansvar. Hur förslag om ett avdrag från basersättningen i grundbeloppet för kommunens merkostnader för skolplaceringsansvaret ska beräknas är inte tillräckligt tydligt framskrivet i propositionen. Precis som Regelrådet framfört anser Centerpartiet att förslaget är otydligt och att det saknas tillräckliga analyser av konsekvenserna. Att regeringen dessutom avfärdar kritiken med att det skulle krävas ”alltför långtgående analyser” när själva propositionen syftar till att öka förutsättningar för likvärdighet för huvudmännen är anmärkningsvärt. Regeringen har varken kunnat belägga hur stort ansvar kommunerna har eller vilka konsekvenser en sänkt skolpeng för fristående skolor skulle få. Propositionen riskerar därmed att göra skolpengssystemet än mer otydligt och oförutsägbart, vilket främst drabbar elevernas möjlighet till en likvärdig utbildning.

Att skapa förutsättningar för en mångfald av skolhuvudmän och att även små skolor ska kunna bedriva undervisning, är centralt för Centerpartiet. Det är inte minst viktigt för en livskraftig landsbygd. Idéburna skolors riksförbund m.fl. anför att det saknas en analys av hur förslaget om sänkt basersättning kan komma att påverka särskilt mindre skolor som redan i dag lever under knappa ekonomiska villkor. Centerpartiet delar den oron. Vi befarar att såväl otydligheten som förslaget i sig om sänkt skolpeng för fristående skolor skulle slå hårt mot många fristående skolor och framför allt mindre skolaktörer runt om i landet. Det vore minst sagt olyckligt.

Centerpartiet ser flera delar som behöver beaktas i ett nytt resursfördelningssystem. Utgångspunkten ska vara att systemet blir mer transparent för såväl kommunala som fristående huvudmän och ta hänsyn till skolors olika förutsättningar, såsom exempelvis storlek och elevunderlag. Systemet behöver också ta hänsyn till kommunens uppdrag som ansvarig för att garantera att alla barn får den utbildning som de har rätt till. Systemet behöver vara mer förutsägbart, uppvisa viss tröghet och möjliggöra för långsiktiga satsningar. Tydligare nationella riktlinjer för att säkerställa beräkningen av skolpengen måste också ha fokus på elevernas behov och skolors olika förutsättningar. Därtill behöver vi komma bort från oförutsägbarheten med riktade och kortsiktiga statsbidrag. Likaså finns behov av att nationellt ge besked om medförande av skolpeng utomlands till svenska elever i utlandsskolor, där kommunerna i dag gör olika.

Regeringen hade kunnat ta ansvar för att skapa ett tydligare och mer likvärdigt skolpengssystem, men i stället lägger man fram ett ofullständigt förslag på riksdagens bord som knappast kan anses göra kommunernas beräkningsunderlag till skolpengen enklare. Som regeringen väl är medveten om, genomför Riksrevisionen just nu en granskning av skolpengssystemet som är planerad att presenteras i juni. Centerpartiet anser att det är rimligt att invänta den, för att kunna skapa en långsiktigt hållbar modell som bygger på fler analyser. Centerpartiet vill därför uppmana regeringen att

återkomma med ett förslag som på riktigt syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för att alla huvudmän och skolor, oavsett elevunderlag, storlek eller ort, ska kunna tillgodose elevernas rätt till en utbildning av hög kvalitet.

Fredrik Christensson (C)

Niels Paarup-Petersen (C)